

Prof. univ. dr. ing. **LIVIU DUMITRAȘCU**

UNIVERSITATEA PETROL – GAZE DIN PLOIEȘTI

Departamentul Tehnologia Informației, Matematică și Fizică

LAUDATIO

Pentru Domnul profesor BASARAB NICOLESCU, cu ocazia acordării titlului de **Doctor Honoris Causa** al Universității Petrol – Gaze din Ploiești, 25 mai 2012

Domnule Președinte al Senatului Universității Petrol – Gaze din Ploiești,

Domnule Rector al Universității Petrol – Gaze din Ploiești,

Distins corp academic,

Dragi studenți,

Doamnelor și domnilor invitați,

Stimați colegi,

Mai întâi un cuvânt de reală prețuire pentru toți cei care mi-au oferit prilejul de a-i adresa un mesaj de omagiere distinsului profesor universitar BASARAB NICOLESCU, membru de onoare al Academiei Române.

Evocarea meritelor științifice, culturale și morale care îndreptățesc acordarea celei mai înalte distincții – **Doctor Honoris Causa** – pe care Universitatea Petrol – Gaze din Ploiești o poate acorda – este, oricât de plăcută ar fi, și o încercare delicată.

BASARAB NICOLESCU este un om de știință, profund, riguros, neobosit căutător de adevăr.

Întregul său parcurs biografic confirmă alesele sale trăsături intelectuale, consecvența și hărnicia care l-au însoțit pe întregul parcurs al construcției sale intelectuale.

DATA ȘI LOCUL NAȘTERII

S-a născut la 25 martie 1942, la Ploiești, “*un oraș ca toate celelalte, chiar dacă Nichita Stănescu îl considera un loc mitic*”.

STUDII

Pasiunea pentru învățătură și-o dezvoltă încă de la o vârstă fragedă, sub îndrumarea părinților (Anton Nicolescu și Anghelichi Nicolescu, născută Anastasiadis) și a străbunicului patern (Andrei Nicolescu, învățător, senator, premiat de Academia Română pentru monografia comunei Păcureți).

Studii primare și liceale. Urmează Școala primară și gimnazială (1945-1960) în cadrul Liceului "Ion Luca Caragiale" din Ploiești.

În perioada 1956-1960 studiază la același liceu pe care îl absolvă ca șef de promoție.

Elevul BASARAB NICOLESCU obține întâiul succes românesc, Medalia de aur, la *Prima Olimpiadă Internațională de Matematică*, Brașov, în anul 1959. Câștigă, în același timp, Olimpiada Națională de Literatură.

Stimate auditoriu,

Doresc să menționez că Liceul "Ion Luca Caragiale" din Ploiești a devenit, în lungul anilor, un factor de concentrare a unor dascăli cu totul ieșiți din comun: Ion Grigore, Nicolae Simache, Aspasia Vasilescu și mulți alții, care nu erau numai profesori de o anumită specialitate, ci, de asemenea, *maestri de viață*.

BASARAB NICOLESCU a absolvit acest liceu în anul 1960. Printr-o semnificativă coincidență, Nichita Stănescu și Eugen Simion au fost colegi de clasă. Coincidență, de asemenea, extraordinară: Eugen Lovinescu, "modelul" de mai târziu al lui Eugen Simion, a fost profesor la această școală (1903/1907).

Studii universitare. La terminarea liceului, tânărul BASARAB NICOLESCU se vede nevoit să aleagă între marile lui pasiuni: matematica, literatura și filosofia.

A ales fizica, oferindu-ne următoarea explicație:

"Matematica a fost prima mea pasiune, dar mi s-a părut prea abstractă și prea puțin legată de lume. Aș fi vrut apoi să fiu critic literar, de altfel am și debutat cu un volum despre Ion Barbu (Ion Barbu - Cosmologia "Jocului secund", Editura pentru literatură, București, 1968), dar nu mă interesa să fiu critic al literaturii realist socialiste, cum trebuia să devin în acele vremuri. Cum nu puteam fi nici un filosof materialist, Doamne ferește! Deci, am ales fizica - un tărâm de conciliere, care m-a satisfăcut până astăzi. Fizica m-a împins spre anumite limite

care nu pot fi depășite decât prin deschiderea spre metafizică, religie, filosofie” (Basarab Nicolescu, De la Isarlik la Valea Uimirii, vol. I, Interferențe spirituale, Editura Curtea Veche, 2011).

În consecință, se înscrie la Facultatea de Fizică a Universității din București, ale cărei cursuri le va urma între 1960 și 1964. Își va da licența (1964) cu o lucrare despre *Teoria câmpurilor și particulelor elementare* (coordonator, profesor Constantin Eftimiu).

Studii doctorale. În anul 1965, la Facultatea de Fizică a Universității din București își susține lucrarea de diplomă, intitulată **Câmpurile Yang – Mills și auto interacțiunea câmpurilor vectoriale**, sub coordonarea profesorului Constantin Eftimiu, iar în anul 1972 obține titlul de doctor în fizică la Universitatea Paris VI, cu lucrarea **Contribuție la studiul teoretic al difuziunii pion – nucleon**, coordonată de profesorul Robert Vinh Mau.

Studii postdoctorale. Între 1968-1969, devine bursier al guvernului francez, la Universitatea Paris VI. Profită de ocazie pentru a rămâne definitiv în Franța.

De ce a ales BASARAB NICOLESCU exilul? Răspunsul ni-l oferă chiar Domnia sa, în lucrarea *Les racines de la liberté*, Editions Accarias, Paris, 2001, tradusă și în limba română.

“ ... hotărârea mea era fără drept de apel: o voce interioară îmi spunea că trebuie să-mi salvez sufletul cu orice preț... Astăzi, exilul meu îl resimt ca pe o adevărată cale inițiativă. Cum poate continua să trăiască un arbore fără rădăcini? Întinzându-și noi rădăcini către cer. Arborele își regăsește sursa. Așa s-a putut dezvolta ființa mea interioară”.

ACTIVITATEA PROFESIONALĂ

Performanțele profesionale ale tânărului BASARAB NICOLESCU îi vor facilita obținerea postului de asistent la Facultatea de Fizică a Universității din București (1965/1968). Aici, intră într-un cerc de tineri oameni de știință și cultură dintre care unii vor deveni buni prieteni, precum Mircea Ciobanu.

Din anul 1970, devine fizician teoretician la Centrul Național de Cercetare Științifică (CNRS) și Laboratorul de Fizică Nucleară și Energii Înalte (LPNHE) din Paris, funcție pe care o va deține până în anul 2008.

În perioada 1967-1979 efectuează stagii de cercetare în cadrul unor prestigioase laboratoare din Statele Unite (Laboratorul Lawrence Berkely) și Marea Britanie.

În anul 1973, BASARAB NICOLESCU a făcut o descoperire importantă, odderon-ul (demnă de premiul Nobel!), o disimetrie între materie și antimaterie la energii foarte înalte. Până în acest moment, conceptul nu a fost nici confirmat, nici infirmat !

În anul 2006, în România, mai precis la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Științe Europene, domnul BASARAB NICOLESCU este numit profesor universitar.

În același an (2006), la aceeași universitate (Babeș - Bolyai, Cluj-Napoca) pune bazele primului program de studii doctorale în transdisciplinaritate, urmând ca peste doi ani (2008), să înființeze un al doilea centru de studii doctorale transdisciplinare la una dintre cele mai importante universități din Africa de Sud, Universitatea din Stellenbosch, unde este numit profesor extraordinar pe perioada 1 ianuarie 2011/31 decembrie 2013.

TITLURI ACADEMICE

În anul 2001, domnul profesor BASARAB NICOLESCU a fost ales Membru de Onoare al Academiei Române.

PREMIU, DISTINCȚII

Aprecierea realizărilor academice și științifice s-a concretizat în numeroase premii și distincții: Medalia de aur la prima Olimpiadă Internațională de Matematică (1959, Brașov, România); Medalia de argint a Academiei Franceze (1968); Premiul Academiei Americane - Române (1987); Premiul Benjamin Franklin "Best History Book", SUA (1992); Premiul Uniunii Scriitorilor din România (1993); Premiul Opera Omnia la Festivalul Internațional Lucian Blaga, Paris / Cluj - Napoca (2006); Premiul Opera Omnia la Festivalul Internațional Nichita Stănescu (2006); Premiul "Inter - Balkan Cultural Association - Riga's Charta", Atena, Grecia (2007); Premiul de Excelență "Convorbiri literare", Iași (2008); Diploma de Excelență a Ministerului Afacerilor Externe din România "pentru promovarea culturii române și a imaginii României în străinătate"; Doctor Honoris Causa al mai multor universități din țară și străinătate:

Universitatea *Veracruzana* din Mexic, Universitatea de Vest *Vasile Goldiș* din Arad, *Universitatea Tehnică* din Cluj – Napoca și Universitatea *George Bacovia* din Bacău.

LUCRĂRI PUBLICATE

A publicat, ca unic autor 13 cărți, unele cu numeroase traduceri în limbi de circulație internațională și a coordonat alte 14 cărți (Lista de lucrări publicate este prezentată în *Curriculum Vitae*). De asemenea, a publicat peste 130 de articole în reviste de fizică și numeroase alte articole și studii despre transdisciplinaritate în reviste din întreaga lume (Lista de articole publicate este prezentată în *Curriculum Vitae*).

Opere transdisciplinare (cărți)

BASARAB NICOLESCU debutează în anul 1968 cu un studiu de impact în lumea literară a vremii, *Ion Barbu – Cosmologia “Jocului secund”*, Editura pentru Literatură, București, 1968.

Ediția a II-a a acestei cărți a apărut (fără nici o modificare), în anul 2004 cu un cuvânt – înainte de Eugen Simion și o postfață de Pompiliu Crăciunescu.

După 17 ani de la debut, în anul 1985, BASARAB NICOLESCU publică cea de-a doua carte a sa, *Nous, la particule et le monde* (Le Mail, Col. Science et Conscience, Paris, 1985; a doua ediție: Editions du Rocher, Col. Transdisciplinarité, Monaco, 2002. Ediția românească: *Noi, particula și lumea*, traducere din limba franceză de Vasile Sporici, Iași, Editura Polirom, 2002; ediția a II-a: Iași, Editura Junimea, 2007) cu ample deschideri spre multiple sfere de cercetare, într-o abordare transdisciplinară.

Cea de-a treia carte a lui BASARAB NICOLESCU, *La science, le sens et l'évolution – Essai sur Jakob Böhme* (Editions du Felin, Paris, 1988, prefață de Antoine Faivre; a doua ediție: *L'homme et le sens de l'univers – Essai sur Jakob Böhme*, Philippe Lebaud, prefață de Antoine Faivre și Joscelyn Godwin, Paris, 1995. Ediția românească: *Știința, sensul și evoluția – Eseu asupra lui Jakob Böhme*, prefață de Antoine Faivre, traducere din limba franceză de Aurelia Batali, ediția I: 1993; ediția a II-a: București, Editura Vitruviu, 2000; ediția a III-a: București, Editura Cartea Românească, 2007) publicată în anul 1988, este gândită ca un studiu de caz și un corolar al sistemului teoretic propus în lucrarea *Nous*,

la particule et le monde. În *Cuvânt înainte*, BASARAB NICOLESCU mărturisește că studiul “s-a născut din întâlnirea unei pasiuni cu o întrebare”, el nefiind “nici o operă de erudiție, nici o lucrare de vulgarizare a gândirii lui Jakob Böhme”, ci o “grilă de lectură personală, oferită de un om de cultură interesat de instaurarea contemporană a unei noi raționalități”.

De menționat că, pentru această carte, BASARAB NICOLESCU a primit în anul 1992, Premiul Benjamin Franklin “Best History Book”, Statele Unite ale Americii.

Următoarea carte a domnului profesor BASARAB NICOLESCU, *Théorèmes poétiques* (Editions du Rocher, Monaco, 1994, prefață de Michel Camus. Ediția românească: *Teoreme poetice*, Traducere în limba română de L. M. Arcade, Prefață de Michel Camus, București, Editura Cartea Românească, 1996. Ediția a II-a: Iași, Editura Junimea, 2007) ia naștere în urma a două experiențe fundamentale: prima experiență are loc în preajma Catedralei Notre – Dame din Paris, din 19 noiembrie 1989, iar cea de-a doua experiență a fost o “întrevedere - șoc” din 9 februarie 1991 cu Michel Camus și Roberto Juarroz.

Dacă *Théorèmes poétiques* condensează programul potențial al transdisciplinarității, forma lui manifestă se configurează, după cum confirmă și titlul percutant prin următoarea carte a lui BASARAB NICOLESCU, *La transdisciplinarité – Manifest* (Editions du Rocher, Col. Transdisciplinarité, Monaco, 1996. Ediția românească: *Transdisciplinaritatea. Manifest*, Traducere de Horia Mihail Vasilescu, Iași, Editura Polirom, 1999).

În sfârșit, în anul 2009, BASARAB NICOLESCU elaborează o nouă monografie *Qu’est-ce que la réalité?* (Liber, Montreal, 2009) (*Ce este realitatea? Reflecții în jurul operei lui Stéphane Lupasco*, traducere de Simona Modreanu, Editura Junimea, Iași, 2009), care se dovedește a fi un îndreptar detaliat la opera complexă a filosofului, integrată în paradigma transdisciplinarității și completată cu teoria nicolesciană a nivelurilor de Realitate.

ACTIVITATEA MANAGERIALĂ

În anul 1985, devine **fondatorul** și **coordonatorul** seriei de conferințe internaționale bianuale *Elastic and Diffractive Scattering*. Din 1987, este **președinte fondator** al Centrului Internațional de Cercetări și Studii Transdisciplinare (CIRET),

asociație care la ora actuală numără peste 170 de cercetători transdisciplinari din 26 de țări.

În anul 1991, este **co-fondator**, alături de René Berger, al *Grupului de Reflecție asupra Transdisciplinarității de pe lângă UNESCO* (GRT – UNESCO), format din 16 personalități ale lumii științifice și culturale. Grupul va organiza diferite întâlniri sub formă de congrese, simpozioane și colocvii mondiale. De o deosebită importanță s-a dovedit, dintre aceste întâlniri, **Primul Congres Mondial al Transdisciplinarității**, desfășurat la Convento da Arrabida, Portugalia, în 1994, sub înaltul patronaj al președintelui portughez Mario Soares, al UNESCO, al Secretarului General al Consiliului Europei și al CIRET. La Congres au participat 76 de personalități din toată lumea (din România a fost prezent academicianul Solomon Marcus), care au adoptat o *Cartă a Transdisciplinarității*, al cărei proiect a fost conceput de Linea de Freitas, Edgar Marin și BASARAB NICOLESCU.

În anul 1998, devine membru al Consiliului Academic Internațional al Institutului Internațional pentru Gândirea Complexă, la Universidad des Salvador, Buenos Aires (Argentina) și Președinte de Onoare al Fundației Internaționale “Ștefan Lupașcu” pentru Știință și Cultură, Iași (România).

În 2000 – 2002, este membru participant al *Grupului Fizică și Cosmologie*, programul SSQ2, Fundația Templeton, USA.

În anul 2004, este membru fondator al prestigioasei *International Society for Science and Religion* și, în România, membru al Comitetului Director al *Fundației Naționale pentru Științe și Arte* (FNSA).

Tot în România, din anul 2007 (până în anul 2009) este coordonator, în colaborare cu Magda Stavinschi, al rețelei naționale de dialog între știință și religie, în colaborare cu Academia Română și Patriarhia BOR.

ACTIVITATEA EDITORIALĂ

Domnul profesor BASARAB NICOLESCU coordonează patru colecții transdisciplinare în România și în străinătate: Seria “*Transdisciplinaritatea*” la Editura

Rocher, Monaco; Seria "Românii din Paris", Grupul Editorial Pitkos, Editura Oxus, Paris; Seria "Știință, Spiritualitate, Societate", Editura Curtea Veche, București, România; Seria "Știință și Religie", Editura Curtea Veche, București, România.

ACTIVITATEA PUBLICĂ

Domnul profesor BASARAB NICOLESCU este cetățean de onoare al orașelor: Ploiești (2004); Iași (2006); Cluj-Napoca (2007).

ARTICOLE, EMISIUNI TV despre BASARAB NICOLESCU

Despre distinsul academician BASARAB NICOLESCU s-au scris peste 30 de articole și studii incluse în dicționare, enciclopedii și alte lucrări. O listă completă a articolelor și lucrărilor despre BASARAB NICOLESCU este prezentată în *Curriculum Vitae*.

De asemenea, dacă veți parcurge toate cele peste două mii de intrări, care apar la numele său (BASARAB NICOLESCU), pe *Google Advanced Scholar*, vă veți da seama de impactul deosebit pe care operele sale transdisciplinare l-au avut în întreaga lume, dar veți mai descoperi și caracterul militant al întreprinderii sale.

BASARAB NICOLESCU, spunea academicianul Solomon Marcus:

"nu este un om care se mulțumește să stea între patru pereți și să scrie, are nevoie de a se afla mereu față în față cu oameni cu care să interacționeze, el este un actor care mizează pe un public pe care să-l seducă. Face acest lucru deopotrivă în Franța și în România, în Mexic și în Africa de Sud, cu savanți și cu universitari, cu studenți și cu educatoare de grădiniță, cu politicieni și cu scriitori. Tot mai mulți sunt aceia care au învățat care sunt punctele principale ale transdisciplinarității nicolesciene, iar riscul ca unii să transforme această frumoasă poveste într-o "marotă cu efect de ritual", cum se exprima Sorin Lavric într-o recenzie la De la Isarlik la Valea Uimirii, Editura Curtea Veche, 2011 nu poate fi evitat.

Aflat într-un moment culminant al aventurii sale spirituale, BASARAB NICOLESCU onorează atât cultura română, cât și cultura lumii" (Mozaicul, Anul XV, Nr. 3 (161), 2012, pag. 4).

Domnul profesor BASARAB NICOLESCU a acordat peste 30 de interviuri în presă, la radio și televiziune.

În februarie 2012 a fost și invitatul meu, pe un post local de televiziune, în emisiunea "Confesiuni academice" (www.youtube.com/dumitrasculiviu).

Într-adevăr, se poate spune că Domnul BASARAB NICOLESCU este un academician care te vrăjește !

Domnule profesor BASARAB NICOLESCU,

În acest moment de sărbătoare, dorim să apreciem și să salutăm Hotărârea unanimă a Senatului Universității Petrol – Gaze din Ploiești de a vă acorda înaltul titlu de **Doctor Honoris Causa**, în semn de recunoaștere și prețuire a întregii dumneavoastră activități academice, științifice și umaniste.

Dorim să vă asigurăm, domnule profesor, că prezența dumneavoastră astăzi (25 mai 2012), aici, este o onoare pe care comunitatea noastră academică v-o restituie și v-o consacră.

Ploiești, 23 mai 2012

BIBLIOGRAFIE

1. Basarab Nicolescu, *De la Isarlık la Valea Uimirii*, (vol. I) *Interferențe spirituale*, (vol. II) *Drumul fără sfârșit*, Editura Curtea Veche, București, 2011
2. Emanuela Ilie, *Basarab Nicolescu, Eseu monografic*, Editura Timpul, Iași, 2008
3. <http://basarab.nicolescu.perso.sfr.fr/ciret/Notice/BNTitre.html>
4. www.youtube.com/dumitrasculiviu